

Vadászok, vendégek, vadászszervező irodák

Minden évzárás izgalommal kísért számvetés is. Egyik oldalról az elért teríték, vagyis az egész éves munka gyümölcse, a másik oldalról a vadászati lehetőségek értékesítése. Megnyugvással lehet elmondani, hogy a magyar vadgazdálkodás, a vadásztatás továbbra is bizalmat élvez a külföldi vadászok között. 1994. évben 23 230 vadászenedélyt váltottak ki, amely nagyságrendileg megegyezett az 1993. évi-vel.

Hasonlóan nem változott a hazai vadászok száma sem. Az elmúlt évben összesen 48 452 vadász váltott vadászjegyet. Fegyelmezettségüket mutatja, hogy 1995. február 28-ig a vadászok 95%-a kiváltotta vadászjegyet.

Nem kis érdeklődés kísérte az Országos Idegenforgalmi Hivatal utazásszervezési tevékenységre vonatkozó szigorításait, ami néhány kevésbé felkészült vadászszervezőre specializálódott irodát igen érzékenyen érintett. Azt tudomásul kell venni, hogy a világon mindenütt igen szigorú előírások vonatkoznak akár a belföldi, akár a ki- és beutazató cégekre. Aligha lehet vitatni az utaztató irodák és a vendégek közötti kapcsolatot, hiszen a jogszabály több hatósági engedély beszerzését is kötelezővé teszi. A piaci versenyben pedig minimális idegenforgalmi és nyelvismeret híján nem lehet talpon maradni. Az elmúlt évben az OIH elbírálta a benyújtott kérelmeket. Addig amíg 1994. elején a megyei vadászati hatóságok 146 vadászszervező céget tartottak nyilván, 1994. december 31. napjával 90 vadászszervező iroda kapta meg a hivatalos bejegyzést. Ez azt jelenti, hogy a Magyarországon nyilvántartott mintegy 800 idegenforgalmi tevékenységet végző irodán belül 90 vadászszervezővel is foglalkozik.

A vadászok és az idegenforgalmi irodák megyék szerinti megoszlását a következő táblázat mutatja:

Magye	Hazai vadászlétszám	Bejegyzett vadászati iroda
Baranya	2179	5
Bács-Kiskun	2609	3
Békés	2303	3
Borsod-A.Z.	3528	2
Csongrád	1972	3
Fejér	1718	4
Győr-Moson-Sopron	2142	7
Hajdú-Bihar	2160	3
Heves	2342	2
Jász-Nagykun-Szolnok	2399	1
Komárom-Esztergom	1238	4
Nógrád	1917	1
Pest	9285	31
Somogy	2911	8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	219	1
Tolna	1945	4
Vas	1492	1
Veszprém	2088	3
Zala	2034	4
Mindösszesen	48 452	90

Dr. Ignác Magdolna

Három hosszú oldalon olvashattunk az Erdészeti Lapok áprilisi számában a készülő

VADÁSZTÖRVÉNYRŐL,

annak is három változatáról.

Úgy gondolom, aki szakemberként veszi fel a havi fizetését, annak az a dolga, hogy híven tájékoztassa a politikusokat, a törvényhozókat a lehetséges megoldásokról, azok előnyeiről és hátrányairól. A törvénytervezetben ezek között egy igazi

„GYÖNGYSZEM”

fedezhető fel. Nevezetesen, az „állami” vadászati jog hátrányai között olvasható: „A földtulajdonos kevésbé érdekelt a vadvédelemben, a vadállomány megőrzésében”. Tetszik érteni, ugye? Afelel nincs kétség, hogy „érdekelt”, csak éppen nem *nagyon* érdekelt, hanem csak „*kevésbé*” érdekelt. Ilyet, kérem, szakember nem írhat, nem írhatja le. Ez szándékos félrevezetés, félretájékoztatás a politikusoknak, a legnagyobb álnokság, ami e műfajban elkövethető! A szakembernek tudnia kell, hogy a földtulajdonos ez esetben nemhogy nem érdekelt, hanem *ellenérdekelt* abban, hogy a vad dézsmálja a termelvényeit, a vadász pedig a földjén mázskáljon. Ha ő összefog a vadászokkal, netán maga is azzá válik, az okozza majd a vadállomány végmentését, ami kára a társadalomnak, de nem lesz öröm a vadászlobby mai képviselőinek sem. De akkor már késő lesz a bánat...

Ezután már arra is kíváncsi a nyájas olvasó, milyen megbízásból dolgoznak még mindig a „szakemberek” az „állami” vadászati joga érdekében, amikor egyetlen párt sem merészelte a programjában a földek gazdait megfosztani a vadgazdálkodás jogától, lehetőségétől. Mert ha e téren is *gazda* lehet, akkor éppen ő lesz a vadállomány legfőbb őrc, védelmezője.

Lehetséges talán, hogy egyes fertőzött góccokban a vadászlobby befolyása erősebb a pártok, a kormány programjánál?

Reményfy László

Az ugróvillások mint a talaj vészjelzői

Zoológiai tanulmányok alapján bizonyítható, hogy a talajlakó állatok, kiváltképpen az ugróvillások a talaj legjobb vészjelzői. Mielőtt még talajkémiai vagy talajfizikai változások mérhetőek lennének, ezek az élőlények azonnal reagálnak a talaj terheltségére, abundancia-, szaporaság- és diverzitáscsökkenéssel. Ennek további természetes következménye, hogy a talaj lebontási és mineralizációs folyamatai csökkennek.

Éppen ezért a talajzoológiai vizsgálatok adataiból jól lehet következtetni az ökoszisztéma károsodásának mértékére.

(Forstwissenschaftliches Centralblatt 112/IV.1993.
Ref.: Góbbólós Péter)

Érem, érem, emlékérem

Vajh? kik kapják idén, hárman-hárman, az Országos Erdészeti Egyesület rangos elismeréseit? – a kérdés, kimondatlanul is, leolvasható volt a választmány egy-egy tagjának izgatott arcáról.

A díjbizottság, beszámolója előtt, közreadta a beérkezett javaslatokat, külön a Bedő Albert, külön a Kaán Károly Emlékéremre, adott esetben feltüntetve a javaslat benyújtójának nevét vagy a javasoló szervezetet. Az őt, legtöbb javaslatot kapott személyről rövid pályarajzot, a kiválasztást alátámasztó érdeket sorolt fel a bizottság elnöke.

Mindkét listán 15-20 név sorakozott. A Bedő emlékérem várományosai főképpen az egyesületi munkában eljárók közül kerülhettek az elsők közé. Az egyesületi munka sajátosságának megfelelően nyilvánvaló, hogy a választott testületek javaslatban szereplő képviselői nagyobb ismeretségi indexszel, szélesebb javasló háttérrel, a legmagasabb fokú egyesületi munkával a hátuk mögött kerültek reflektorfénybe. Átlagos vagy átlagon aluli munkával, valószínű, nem részesülhettek volna ebben a tisztességben.

Átlagos vagy átlagon aluli ismeretességgel a középfokú végzettségűek képviselői sem kerülhettek a listára vagy indulhatk esélytel a szavazáskor. Ha jól sikerült papírra vetnem a jelöltek végzettségét, akkor ebben a díjsoportban is mindössze két technikus kapott jelölést. Elkelt tehát a javaslatot támogató valamelyik választmányi tag szóbeli kiegészítése, szinte figyelemfelhívó kortesbeszédre a jelölt nevének melegen tartásához. Csak hát nem minden kevésse ismert jelölt nevének, érdemeinek szóbeli magasztalására gyűlt össze a választmány, helyteltető díjbizottságot! A rendelkezésre álló adatok, ismeretek birtokában dönteni, ez tűnik a korrekt megoldásnak. Egyéb-

íránt, a középfokú végzettséggel rendelkezők megítélését, az elismerés odaítélését illetően hadd idézzem saját magamat, az 1992-ben kiadott Képtelen erdészetrájról fogalom-magyaraztatából: „Jó erdész: Az erdei munka műszaki irányítására alós fokon képesített személyt erdésznek mondjuk; a jó jelző teljesen értelmetlenné teszi a fogalmat.”

Nos, úgy tűnik, a középfokú végzettségűek esetében az ismeretségi hiánya teljesen értelmetlenné teszi a magas szakmai elismerésre jelölést, külön korteskedés hiányában. Mert nem lehet nagy esélyt jóslni eleve, ha pl. a Kaán emlékéremre érdemek táborában is mindössze két fő képviseli a technikusokat. Ez persze csak a matematikai esély oldala. A szakmai esélyhez célegző-e pl. az egy erdészkerületben teljesített harmincöt éves, a mindenkori szakvezetés által kiemelkedőnek minősített, a tapasztalatcsereken, a gyakorlati képzésben példaként állított, a szakoktatásban tiszta alapként tisztelt, mennyiségében sem elenyésző munka, valószínű, megfogható erdőben mérve? Vagy meg tudja-e fogalmazni valaki, hogy mely paramétereknek kell megfelelnie annak, akit elismerésre kíván javasolni egy közösség, egy kolléga? Mert hogy hibás fogalmainkról tanúskodik ebben a kérdésben a kiténtésre javasolt kisszámú technikus, avagy nem kellő pontossággal fogalmazódott meg az elvárás, az valószínű. Esetleg mindkettő, kiegészülve az ismeretlenség bűnbakká emelésével!

Ez utóbbi bűnbak éppen esedékes kilövésében lehetne első lövés a legutóbbi jelölésre került kollégák mindegyikének rövid bemutatása, esetleg az elért szavazatok számának közzététele, pl. az Erdészeti Lapokban. Az időnyen túli baklövés elkerüléséhez egy-egy gazdálkodó időről időre bemutatathatna legjobb erdészei közül néhányat, a minősítő adatokkal súlyozottan.

Meglehet, így sem kerülne a kiténtettek közé szaktechnikus! Simán. Az mégis tisztán fogalmazódna meg, milyen értékű a szakmai derékhad.

Apatóczy István

DR. BALÁZS ISTVÁN

Játék a számokkal?

avagy figyelmesebben kell olvasni

Az Erdészeti Lapok 1995. februári számában, az 58. oldalon – Rakonczán számok – „Összhang avagy átlagszámítás szabadon” címmel, Rakonczay Zoltán (a továbbiakban „a szerző”) tollából megjelent csipkélődő glosszájában kifogásolta, hogy három, az adott kérdésben, különböző mértékben „illetékes” szakember (nevezetesen Dauner Márton, dr. Balázs István és dr. Csötönyi József) a magánerdő-gazdálkodás témájában egymástól lényegesen eltérő számokat közölt, illetve mondott előadásai során.

A rövid cikk bevezető része, amelyben a szerző az adott kérdésben állást foglal, illetve ahhoz megjegyzést fűz, általános jellegű.

Figyelmet érdemlő viszont az, hogy a szerző figyelmét elkerülte, miszerint a lapunk 1994. decemberi számában megjelent és kritikával illetett írásokat nem a fentiekben nevezett szakemberek írták, és közölték az adatokat, hanem mindegyik szöveg

egy-egy rendezvény *összefoglaló ismertetése* volt. Mégpedig J. R., V. J. és dr. J. L., illetve dr. H. B. aláírásával. Szükségtelen a neveket kiírni, hiszen nem róluk írt a szerző. Amennyiben a tisztelt olvasót a mostani írásom érdekli, úgy is előveszi a lap decemberi számát és összehasonlíthatja az eredeti szöveget a mostani válasszal.

Nézzük egyenként a valós tényeket, adatokat.

Az Erdészeti Lapok 1994. decemberi számának 355. oldalán megjelent „Az Erdészeti Hivatal környezetvédelmi tevékenysége az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága előtt” című összefoglaló anyag J. R. neve alatt. A pontos szöveg a következő: „A legnagyobbat a kárpótlási törvény végrehajtása jelenti, amelynek következtében az erdő 40%-a, mintegy *négy-százezer magántulajdonos kezébe kerül.*” Szó sincs a szövegben, hogy „házánkban jelenleg *négy-százezer magánerdő-tulajdonos létezik.*”

A tájékoztató *hiteles szövege*: „A tulajdonrendezés eddig ismert adatai szerint várhatóan 300 ezer új erdőtulajdonos lesz átlag 1,2–1,7 ha-os birtoknagysággal.”

A második megnevezett (Dr. B. I.) személy adataival kapcsolatban rögzítjük az alábbiakat.

Mindenekelőtt pontosítani kell a zárójelű szöveget. Az „egy” szó helyett a helyes „ez” ügyben és az Erdészeti Hivatal „illetékes” munkatársa. A két szó elírását nyilván a nyomda őrdöge okozta.

Szintén a lapunk 1994. decemberi számának, de a 387. oldalán, az „Egyesületi Hírek” rovatában, az MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottsága és az OEE Gazdaságtani Szakosztálya közös rendezvényéről a szakosztály és a munkabizottságok titkárai (Dr. J. L. és Dr. H. B.) által írt emlékeztető közölte az észrevételezett adatokat. Csakhogy megint nem úgy, ahogy a szerző. A megjelent szöveg: „A várható tulajdonosok száma 220-250 ezer fő. Az átlagos tulajdonnagyság 1,2 ha.” A szerző szövege: „... az átlagos erdőbirtokosság pedig rejtélyesen csak 1,2 ha...” teljesen más. Nem vitatkozunk a *tulajdonnagyság* és az *erdőbirtokosság* szavak közti jelentős értelmezési és tárgyi különbségről, mert ez teljesen evidens és szó sem volt a szövegben „rejtélyes”-ségről.

Az elhangzott pontos adat a következő: „A várható tulajdonosok számát 220-250 ezer főre taksáljuk, sőt lehet, hogy 300 ezer fő lesz. Az erdőfelügyelőségek pillanatnyi tájékoztatása alapján az erdőprivatizáció során átlagosan 1,7 ha/tulajdonos birtoknagyság keletkezett. Átlagosan egy tulajdonos 1,4 helyen szerzett tulajdonjogot, tehát az átlagos parcellanagyság 1,2 ha. Ez a birtokszerkezet túlnyomórészt kárpótolás útján keletkezett.” Ez 1994 októberében hangzott el. Azóta is változott a helyzet.

Egyébként ezek az adatok, hasonló szöveggel az Erdészeti Lapok 1995. januári 1. szám első oldalán írt cikkben is megjelentek. Amint ezután feltételezett matematikai számítási módszerrel leveztet a szerző, arra már reagálni sem kellene, mert így ez a dolog nem számítható. Hiszen nincs még kiadva sem 700 eha, sem csak 320 eha „maszkerdő”. Majd ha befejeződik a kárpótolás I-II. üteme, a részarány-tulajdonú erdők tényleges nevelítése, tulajdonba, birtokba adása, akkor tudjuk meg, hogy mi a helyzet. Addig viszont naponta, hetente változnak az adatok, ahogy egyre több tulajdonos kapja meg adminisztratív is az erdejét és hoznak határozatot az erdőfelügyelőségek az erdőterületeken önálló vagy társult erdőgazdálkodás folytatásáról.

A harmadik megnevezett (Dr. Cs. J.) „illetékeseknél is illetékesebb” szakembernek tulajdonított számadatokról. Szintén az 1994. évi decemberi számban, a 388. oldalon, az Egyesületi Hírek között olvasható, nem a megnevezett személy aláírásával, a 35-ös FM helyi csoport 1994. október 28-i rendezvényéről szóló beszámolóban a következő szöveg: „Ezt követően dr. Csötönyi József – nem tudni miért illetékesebb ő az előbbieknél, mert ezt nem közölte a szerző – a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetségének (TEOSZ) megalakításáról számolt be. Működését indokolta a 700 000 új erdőtulajdonos gazdasági társulásai, de anyagi gondok nehezítik ezt.”

Még ebben a szövegben sincsen szó arról, hogy – a szerző szerint – „az átlagos erdőbirtok pedig egy hektáros.” Az előadá-

sa során ismertetett adatai a következők: „A 700 eha kárpótolás és részaránytulajdon alapján magántulajdonba kerülő erdőből 10% (70 eha) magánérdő, míg 630 eha társas erdőkezelés szervezeti formában kerül hasznosításra stb.”

Ismételjük, a három előadás, illetve írásos anyag eredeti szövegét hármikor, bárkinek a rendelkezésére tudjuk bocsátani, éppen azért, hogy „a tájékozódni akaró, tájékozatlan jóember (ne) csak kapkodja (vagy csóválja) a nagy buksi fejt.” A szerző cikke alapján ezen nem is csodálkoznánk.

A megkevert számokról jut eszünkbe egy fantasztikus adat, amelyet a szerző a Magyar Nemzet 1995. február 8-i számában, „Rekviem az elprivatizált erdőért” című interjúban egyik feltett kérdésre válaszolva közölt. A hiteles kiragadott szöveg a következő: „...az új helyzetben (az eddigi 120 ezer új birtokost véve alapul) az erdőfelügyelők 18-32 évenként (!) fognak kijutni legalább egyszer az erdőbirtokuk valamennyi munkahelyére. Vagyis a helyzet áttekinthetetlenül válik. Ha valaki például levágja saját erdejét mondjuk 1995-ben, lehet hogy a felügyelő ezt csak 2015-ben veszi észre.”

A tények. Erdőfelügyelőségeink, az erdőfelügyelők szinte napra-, de hétrekészen ismerik, tudják jól a helyzetet a saját körzetükben. Ezt igazolja, hogy minden munkát, engedély nélküli fakitermelést, falopást, elvégzett vagy el nem végzett munkát regisztrálnak, jegyzőkönyvveznek. ha nagyon sok az elfoglaltságuk, akkor évente a műszaki átvételeken feltétlenül bejárnak minden munkával érintett erdőterületet.

A magánerdő-gazdálkodás jelenlegi helyzetét, valamint a változás ütemét a következő pontos adatokkal szeretnénk ismertetni az erdőfelügyelőségi határozattal kiadott erdőkezelési hozzájárulások alapján:

A kezeltetés adás elérte a 20%-ot, a várható 720 000 ha-hoz viszonyítva.

Bőlcsebb dolog a pontos tényekhez ragaszkodni.

Vadászati felügyelők értekezlete

A megyei vadászati felügyelők szakmai tanácskozást tartottak az FM Vadászati és Halászati Önálló Osztály és az FM Földművelésügyi Hivatalok Főosztálya szervezésében.

Az értekezleten a megyei vadászati felügyelők megvitaták az 1994. évi területekkel kapcsolatos tapasztalatokat. Az a tény, hogy az elmúlt évben a vadászati hatóság által jóváhagyott állományhasznosítási tervek után a vadászatra jogosultak nagyvadászatokhoz megközelítően országos átlagban 70%-ban tudtak eleget tenni, egyértelműen mutatja a nagyvadállomány, elsősorban a szarvasállomány csökkenését. E csökkenéssel együtt jelentősen csökkent a kimutatott vadkár is. Az ezévi feladatot minden vadászatra jogosult vonatkozásában a szakmai szempontok – kor, ivararánnyal – elsődlegességgel figyelembe véve kívánják meghatározni. A vadászatra jogosultak részéről benyújtott 1995. évi tervek jóváhagyása, vagyis az egyeztetések a szakhatóságokkal jelenleg folynak. A vadászati felügyelők a szakhatóságok munkáját igen pozitívnak ítélték meg.

A vadászati igazgatás körébe tartozó témában tájékoztatást kaptak a felügyelők az 1994. évi vadászategyekről, vadászati engedélyekről, az országosan bejegyzett vadászszervező irodákról, a vadászati szabálysértések egységesebb, de szigorúbb elbírálása érdekében tett lépésekről. Szó volt a vadászterületek beérdekelésével, a haszonbérleti szerződések megkötésével kapcsolatos problémákról. Egységes az álláspont abban a kérdésben, hogy a szerződések a 8/1993. (I.30.) FM rendeletben foglaltak szerint kizárólag határozatlan időre és 6 hónapos felmondási idővel köthetők. A fel szabaduló vadászterületek csak nyilvános pályázat útján adhatók bérbé.

Az Országos Trófeabíró Bizottság megítélése szerint eltérő a trófeabírálat során az alkalmazott bírálati gyakorlat. Ezért május hónapban a megyei trófeabíró bizottságok tagjai vizsgát tesznek.

Az új állami vadászvizsga-tananyag – amely a Vadgazdálkodási Alap támogatásával készült el – hamarosan segítséget nyújt a vadászvizsgára jelentkezőknek. A „Vadásziskola” tananyaga 6 kötetből áll, és feltétlenül a kötelező, illetve a javasolt ismeretanyagát az állami vadászvizsgának. Az egységes állami vadászvizsga-tananyag lehetővé teszi az állami vadászvizsga-bizottságok részéről az azonos szintű számonkérést. Ehhez a vizsgához, annak rendszeréhez tetek javaslatot tapasztalataik alapján a megyei vadászati felügyelők.

FM Vadászati Osztály

Az 1994. novemberi felmérés eredménye:

	Erdőkezelő											
	Egyéni		Közös képv.		Társas		Szövetkezeti		Szolgáltató		Összesen	
	hat.sz.	ha	hat.sz.	ha	hat.sz.	ha	hat.sz.	ha	hat.sz.	ha	hat.sz.	ha
Össz.	4 706	15 368	386	1522	3009	71 938	6	80	2	250	8 109	89 168
%	58	17	5	2	37	81	-	-	-	-	100	100
ha/hat	3		4		24		-		-		11	

Az 1995. márciusi összesítés ezt mutatja:

	Erdőkezelő											
	Egyéni		Közös képv.		Társas		Szövetkezeti		Szolgáltató		Összesen	
	fő	ha	fő	ha	fő	ha	fő	ha	fő	ha	fő	ha
Össz.	16418	19866	18677	7485	24673	57964	53222	48811	3067	6114	115457	140040
%	14	14	16	5	21	42	46	35	3	4	100	100
ha/fő	1,2		0,4		2,4		0,9		2,0		1,2	

(Magyarázat: A táblázat második részében a hozott határozattal érintett tulajdonosok számát közöltük. A szövetkezeti új típusú szövetkezetek.)

A TERMÉSZET KALENDÁRIUMA

Június hónapunk Júnót, a házaselet ősrégi istennőjét, híres szépségként tiszteli. A mitológia szerint Júnó és Jupiter 300 évig voltak jegyesek, míg végül összeházasodtak.

Régi kalendáriumokban találkozhatunk a június régies neveivel is. Így hajdan nevezték Szent Iván havának vagy nyárelőnek.

Az egykori kalendáriumok június hónapról is jegyeztek fel érdekes időjárásokat. Így 1404-ben egész Svájcot hótakaró borította be. 1539-ben Magyarországon és Moldvában is borzalmas aszály pusztított, ráadásul nagymértékű sáskajárás nehezítette az akkori életét. Így 824-ben Franciaország középső részén hatalmas jégeső pusztított. Az egyik jégdarab 15 láb hosszú, hét láb széles és két láb magas volt. 1774-ben Brassó környékén libatölcsér nagyszájú jég hullott.

Június jeles napjai közül az első Medárd napja. Évszázados megfigyelések szerint ha ezen a napon esik, akkor negyven napon át bőséges csapadékálásban lesz részünk. Ennek magyarázata, hogy Európa belső területei erre az időre melegszekken fel kellőképpen, s a felszálló meleg levegő helyébe törnek be a páras tengeri légtömegek, hatalmas zivatarokkal, dörgéssel, villámlással kísérve.

Június 21-én leghosszabb a nappal, ez a nyári napforduló jeles napja. Június 24-ről Xántus János így ír: „Ősi mítoszokból sarjadt a termésvarázslás, évnegyvedkezés gazdasági rugóin kívül ott lappanganak benne a csillagos ég titkai csakúgy, mint a varázsfüvek babonái, hiedelmek. És talán egyetlen olyan ünnepe sincs az esztendőnek, amelyben a természet úgy összefonódna a mindennapi élettel, mint éppen Iván éjszakája.” Erről a napról úgy tartja a népi regula, hogy ezen a napon szakad meg a gabona gyökere, és ezután már nem nő, hanem csupán érlik.

Júniusban kezdetét veszi a gombaszon, a pereszkek, szegfűgombák, csiperkék, vargányák mellett megjelennek a fogyasztásra nem alkalmas, sőt mérgező gombafajok is. Különösen vigyázni kell a susulykákra és a galócákra.

A hársak mellett ebben az időszakban bontja szirmait a bálványfa és a feltűnő sárga virágzatú csörgőfa is. Ugyanakkor a nyárak, fűzek, szilfák többsége már termését is szétszórta. De erre a hónapra esik a nyír, a fehér eper, valamint a vadcseresznye- és meggyfajok termésérlelése is.

Erdei sétáink feltűnő növénye az érdekes virágú turbánliliom, valamint a fekete zászpa.

A nyár eleji természet valósággal tobzódik a színekben. Ennek a tarkaságnak egyik legharsányabb színfoltja a tűzpiros virágú pipacs (1. ábra).

Pipacs

A pipacs mellett láthatjuk a mezei katángot élénkzöld virágjaival, de csak a nyári napforduló után. Virágai a napfény erősségétől függően kora délelőtt bontogatják szirmaikat és kora délután csukódnak be. Karógyökere gyógyító hatású. A mezei katángból már közel száz éve kímésítették a cikóriát, melyet megpörköltve pótkávéként fogyasztanak. Másik természetett változata a salátakatáng, melynek levelét salátaként eszik.

Fehér tündérróza

A tavak és a lassú folyók víz-tükrét ékesíti a fehér tündérróza (2. ábra) hatalmas úszó leveleinek és varázslatos szép-ségű virágainak tömege. Érdekes, hogy gyökértörszéből már az ókorban gyógyhatású drogot nyertek.

Ez idő tájt megjelennek az óriás szitakötők (3. ábra).

Óriás szitakötő

Nagyobb folyóinkon tanúi lehetünk az egyik leglátványosabb rovarrajzásnak, a kérészek nászáának. A legismertebb a legnagyobb méretű tiszavirág. Bó táplálékot nyújtanak a halaknak és a madaraknak. Sajnos a tiszavirágzásban egyre ritkábban gyönyörködhetünk az erőteljes vízzenyvezések miatt.

Az olykor nyár elején is szaporodó halakhoz sorolhatók a dévérkeszeg, a domolykó, a fűrge cselle, a jász és a ponty is. Általában május végén és júniusban figyel-

JÚNIUS nyárelő

hető meg a harcák ívása. A harcák násza általában 20-23 óra között figyelhető meg, de néha hajnalig is elhúzódhat. Viszonylag kis helyen kavarognak az összefonódó harcscsatek. A több tíz-, esetleg százezer ikrát a hím őrzi. Az ikrák keléséhez három nap szükséges, ezután még néhány napig, a halivadékok aktívabb mozgásáig őrzi a hím a fészket.

Szintén május végétől kezd írni az Ázsiából behurcolt gyöngyös razbóra, amelynek hímjén íváskor nászkiütések jelennek meg. Nevét is innen kapta. Mindössze 10-12 cm hosszú hal, ám a hím az ikrákat agresszív viselkedésével a nálnál jóval nagyobb termetű halaktól is megvédi.

Hüllőink jelentős részénél június a tojásrakás időszaka. A mocsári teknős (4. ábra) tojásait a víz közelében, szürkületkor ássa a laza, nemegyszer homokos, kopár vagy egészen gyér növényzetű talajba. A kis gödör elkészítése után behelyezi 4-11 hosszúkas tojását, majd a talajt visszakaparva haspáncéljával simára döngöli. A tojásokat azután más hüllőkhoz hasonlóan a nap melege kelti ki.

A hónap vége felé az erdei fülesbagoly háromhetes fiókái, még röpképességük elérése előtt, elhagyják a fészket. Az alonyati és esti erdőkben gyakran hallhatjuk a szétmászott, a fészek közelében szerteszét ülő bagolyfiókák jellegzetes eleséggérfő hangját, amely segíti az öreg madarakat a tájékozódásban.

Június végén, Péter-Pál napján a néphit szerint megszűnik a madárdal. A valóságban ez természetesen nem egyetlen naphoz kötődik, ám ebben az időszakban a madarak már nem területük énekkel való jelölésével, hanem fiókáik nevelésével vannak elfoglalva.

Denevéreink többsége, így a közönséges, a hegyesorrú, a kései és a korai denevérek is évente egy alkalommal, május végén – júniusban kölykeznek. A denevéreknél általában 1-2, ritkábban 3 utód születik.

Az őzek és a gímszarvasok többsége májusban ellik, ám gyakran találhatunk még júniusban is újszülött borjakat.

Szöveg és grafika: **Andrés Pál**

A vidám maradék (Béceuo scampolo)

A véletlenek meglehetősen sokszor szólnak bele az egyszerű halandó életébe. Leggyakrabban jelentéktelen epizódokkal, ám ha mégis emlékezetes szereppel, az csak a mondás igazságáért van: ti. hogy véletlen, a buták istene.

Mint idén június utolsó napja, az 1967. június 30-a ugyancsak péntekre virradt. Az Árpádtetői Erdészeti telephelyén, fél hatkor ébred a nyári gyakorlatát erdei munkával teljesítő technikusjelölt csapat. Katonás gyorsasággal jutnak túl a reggelin, utána a tízórai és a szerszámok összekészítése mulatja még a perceket.

A munkahelyig nagyjából húsz perc gyaloglás után érkezik a libasor eleje. Mint általában, most is a négy-öt fős munkacsoportok szerint csoportosul a társaság. Elöl Gergely úr, a kerületvezető erdész kalauzol, s ahogy az utolsó ember is a közelébe ér, ismerteti a napi feladatot.

A Mánfa 69/a erdőrezletben fejszés tisztításra vár a rudaserdő. Bükk, gyertyán és hárs adja az állomány gerincét, helyenként hegyi juharral és magas kőrissel tarkítva. Elég magas a sarjról nőtt egyedek aránya. Több, egybefüggő erdeifenyves folt ékelődik a lombos állományba.

A jelölés közvetlenül a kitermelés előtt történik, általában a bükk javára, adott helyen azonban a magas kőris vagy a hegyi juhar is lehet kedvezményezett. A túlsúlyban levő gyertyánok, hársak tömegesen kerülnek fejsze alá.

A munka fogásai már jól ismertek. Az előző héten tisztított Mánfa 76/a-ban edződött izom és fejsze egyaránt, egyre praktikusabban működik össze a gondolat és a mozdulat. Csupán a lejtővel és a kánikulai meleggel kell külön megküzdeni.

A kijelölt helyen megkezdte a munkát a Béceuo scampolo is. Az ötfős csapat születése, ebben az összetételben, a véletlen műve. Jó két évvel korábban, az első gyakorlatra szerveződés idején, húzták-halasztották a társak kiválasztását. Amikor pedig elérkezett az első terepi munka ideje, utolsó öt-

ként kellett elfogadniuk egymás társaságát. A felvett név első tagja (Béceuo (orosz): „vidáman” jelentéssel) a csoportra jellemző hangulatot jelöli. Az olasz utótag, főként a hangzás kedvéért követi az orosz elődöt, habár jelentése nem mellékes: maradék (igaz, textilnemű maradékára használt).

Folyik tehát a munka! A fejszék komponálta szimfónia rövid szünetekre szakad csak meg, hosszabb ideig tízórai közben tölti ki csönd a térséget. Az sem több negyedóránál, egyenesen arányos az ennivaló mennyiségével, rövidsége pedig fordítottan aránylik az étvágyhoz.

Jóval az ebéd érkezése előtt meg is éheznek újból a scampolo. A gyomor mindinkább a gondolatok középpontjába fészkel. Az oldaltáskákból a legaprobb falatok is eltűnnek, kell hát találni valamit, ami csillapíthatja az éhséget.

A segítő véletlen átmeneti megoldást fektet eléjük, arasznyi vastag hársfa képében. A hajkolás közben felszakadt kéreg alól jól láthatóan szívárog a fanedv. A kiválasztott óvatosan ízleli meg kezérel a nedűt, és ujjongva adja közre a felfedezést. Egy pillanat alatt odagyűlik a kompánia, és hamarosan nyolc-tíz hársfa bánja a sorsát. A ledöntött, végighántott törzsek mellé térdelve, a fapaláston „szájharmonikázva” gyűjtik be ki-ki a cukros szirupot, éhsége, foga, türelme és ízlése szabta mennyiségben.

Talán épp ez az 1967-es mézesmazdag-hárs kötött magához többeket, akik, mint egykori mánfai muzsikuskok, ma is szolgálják a baranyai erdőket.

Apátóczy István

Figyelem!

Az Erdészeti Lapok 1995. januárjától fotókkal illusztrálva jelenik meg. Kérünk minden fotózó kollégát, hogy jó minőségű (kontrasztos, éles, jól komponált) fekete-fehér fotóit küldje el a szerkesztőségbe. A fotók hátuljára írja rá nevét, címét és személyi számát.

Ugyancsak várjuk az AGFA, Kodak, Fuji színes diákat, melyek szintén jól komponáltak, élesek, minőségük a nyomdának elfogadható.

A megjelent fotók után a következő honoráriumot fizetjük:

Színes:

borító (első)	3000 Ft,
borító (hátsó külső)	2000 Ft,
borító (hátsó belső)	1500 Ft,

Fekete-fehér:

borító (első)	1500 Ft,
borító (hátsó külső)	1000 Ft,
borító (hátsó belső)	700 Ft,
belső oldalakon	700 Ft.

Az akácfa felhasználásának újabb lehetőségét tárták fel Ausztriában. Lavinaveszélyes helyeken rendkívül kedvezően alkalmazható hótámaszkok kialakítására. Az erdőhatár fölött ilyeneket általában acélszerkezetből állítanak elő. Ez alatt a véderdő általában bizonyos védőhatást teljesít, de a nagymértékű vadkár okozta kigyérülés miatt ezt legtöbbször mesterséges eszközökkel kell kiegészíteni. Erre alkalmazzák a fából készült támaszokat, itt ismerték fel az akác kiváló tulajdonságait. Az e célra használt erdei-, luc- és vörösfenyő hűző- és hajlítószilárdsága 50%-kal magasabb, általában nem mereven egyenes alakja jobban illik a tájba, és ami a legfontosabb: nem igényel fahévíz-telítést. Az akác az egyetlen hazai fafaj, amely az osztrák szabvány szerint 1-es, a tölgy 2-es, a vörösfenyő 3-as, az erdei tölgytelítetlenül 3-4-es, a luc 4-es tartósságú. A faszervezet védelme alatt felújult erdőből végül nem okoz külön költséget a támasz eltávolítása.

Az akácfa ilyen hasznosítására Ausztriában már iparilag felkészültek.

(ÖFZ 1994. 12. Ref.: Jérôme R.)